

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 29 mars 2021

Mål nr

Ö 1148-20

PARTER

Klagande

Skånska Tak Entreprenad AB, 556618-0849

Box 97

275 22 Sjöbo

Ställföreträdare: MP

Ombud: JK

SAKEN

Avvisande av stämningsansökan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut 2020-01-31 i mål Ö 163-20

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Skånska Tak Entreprenad AB har yrkat att Högsta domstolen ska ändra hovrättens beslut och visa målet åter till tingsrätten för fortsatt behandling.

SKÄL

Bakgrund

1. Skånska Tak Entreprenad AB ansökte om stämning med yrkande om att motparten skulle förpliktas att betala ett visst belopp för utfört arbete.

Stämningsansökan var inte egenhändigt undertecknad. Tingsrätten skickade därför via e-post ett kompletteringsföreläggande till bolaget. I föreläggandet angavs att stämningsansökan kunde komma att avvisas om föreläggandet inte följdes. Någon komplettering inkom inte inom den tid som tingsrätten hade angett i föreläggandet. Ansökan avvisades.

2. Bolaget överklagade beslutet och anförde att det inte hade mottagit något kompletteringsföreläggande. Hovrätten har avslagit överklagandet.

Prejudikatfrågan

3. Prejudikatfrågan är om redan en invändning om att ett kompletteringsföreläggande inte har mottagits utgör tillräcklig bevisning för laga förfall.

Den rättsliga regleringen

4. En ansökan om stämning ska vara egenhändigt undertecknad av käranden eller ett ombud. Om ansökan inte är egenhändigt undertecknad, t.ex. därför att den har skickats till tingsrätten med e-post, måste tingsrätten begära att den bekräftas genom en egenhändigt undertecknad stämningsansökan.

Ansökan ska avvisas om någon bekräftelse inte ges in. (Se 42 kap. 2–4 §§ och 33 kap. 2 a § rättegångsbalken, jfr 33 kap. 3 § tredje stycket i dess lydelse före den 1 januari 2021.)

5. När rätten ska underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det göras genom delgivning. Delgivning ska användas om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske, men bör i övrigt användas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna. (Se 33 kap. 3 a § rättegångsbalken, jfr 33 kap. 2 § i dess lydelse före den 1 januari 2021.)

6. Ett beslut om avvisning av en stämningsansökan innebär inte ett avgörande av själva saken. Normalt har parten möjlighet att återkomma med en ny framställning och då behöver delgivning av ett kompletteringsföreläggande inte ske. Man måste emellertid se annorlunda på situationen när parten av något skäl inte har den möjligheten, t.ex. i de fall där en viss tidsfrist hinner gå ut på grund av att talan avvisas eller om det finns risk för preskription. Delgivning bör då ske. (Jfr prop. 1990/91:11 s. 53.)

7. När delgivning inte ska ske har det i rättspraxis ansetts tillräckligt utrett att en försändelse har expedierats på ett korrekt sätt om det på domstolens dagboksblad eller i domstolens digitala målhanteringssystem har antecknats att expediering har skett och om det saknas anledning att anta att försändelsen inte var korrekt adresserad (se bl.a. ”Den uteblivna försändelsen” NJA 2012 s. 435 p. 5 och ”Den uteblivna e-posten” NJA 2020 s. 186 p. 12).

8. Om det är sannolikt att den som inte har fullgjort något i rättegången har laga förfall för sin underlåtenhet, ska underlåtenheten inte leda till någon påföljd. Laga förfall är när någon genom avbrott i den allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet, som inte bort förutses eller rätten annars finner utgöra giltig ursäkt, har hindrats att fullgöra det som har ålegat henne eller honom. (Se 32 kap. 6 § första stycket och 8 § rättegångsbalken.)

Laga förfall vid invändning om att en handling inte har kommit fram

9. En parts invändning om att han eller hon inte har fått en av rätten utsänd handling behandlas som en invändning om laga förfall. För en sådan invändning har parten bevisbördan. Eftersom det är förenat med avsevärda svårigheter och i de flesta fall omöjligt att i efterhand prestera fullt bevis för att en försändelse som har avsänts inte har kommit adressaten till handa, har beviskravet för att så har skett generellt satts lågt (se t.ex. ”Advokatens försändelse” NJA 1998 s. 60 och NJA 2000 C 32).

10. När ett mål eller ärende har avgjorts på handlingarna och parten inte i förväg har underrättats om när avgörandet skulle meddelas, har rättssäkerhetsskäl ansetts föranleda att inte ens ett lågt beviskrav bör ställas upp. I stället har slagits fast att ett påstående om att avgörandet inte har kommit parten till handa ska godtas, om inte omständigheterna talar emot påståendet. Detta gäller oavsett om expediering av avgörandet har skett med post eller via e-post. (Se ”Den uteblivna försändelsen” p. 7–10 och ”Den uteblivna e-posten” p. 13–16.)

Laga förfall vid invändning om att ett kompletteringsföreläggande inte har kommit fram

11. En part som har fått en stämningsansökan avvisad har som nämnts oftast möjlighet att inkomma med en ny stämningsansökan. Parten riskerar i dessa fall inte mer än att behöva betala en ny ansökningsavgift. Det är av det skälet som delgivning av kompletteringsförelägganden inte anses behöva ske i de fall då det är möjligt att inkomma med en ny stämningsansökan (se p. 6).

12. Om redan en parts uppgift om att ett kompletteringsföreläggande inte har mottagits skulle godtas som laga förfall, kan det medföra att domstolarna ser det som nödvändigt att delge kompletteringsförelägganden även när

käranden inte riskerar någon annan rättsförlust än att betala en ny ansökningsavgift. En sådan utveckling är inte önskvärd.

13. För sådana kompletteringsförelägganden som inte behöver delges bör därför gälla det generella beviskrav som har ställts upp vid uppgift om att en handling inte har tagits emot (se p. 9). Det krävs således inte mycket bevisning för att uppgiften ska godtas men det krävs något mer än ett påstående.

14. Det finns skäl att se annorlunda på sådana kompletteringsförelägganden som av rättssäkerhetsskäl bör delges. Det kan förekomma att det inte framgår för tingsrätten – eller av något skäl inte uppmärksammas – att delgivning borde ske. Om detta har inträffat och stämningsansökan därefter avvisas handlar det om samma typ av rättsförlust som när en part går miste om möjligheten att överklaga ett avgörande. I en sådan situation bör därför gälla att en uppgift om att kompletteringsföreläggandet inte har kommit parten till handa ska godtas, om inte omständigheterna talar emot påståendet.

Bedömningen i detta fall

15. Stämningsansökan var inte egenhändigt undertecknad. Tingsrätten hade därför anledning att skicka ett kompletteringsföreläggande. Det har inte framkommit att det förelåg några omständigheter som gjorde det nödvändigt att delge kompletteringsföreläggandet.

16. Föreläggandet har skickats med säker e-post till den e-postadress som bolaget hade uppgett i stämningsansökan och tingsrätten har inte mottagit något felmeddelande. Det får därför anses utrett att föreläggandet har expedierats på ett korrekt sätt.

17. Bolaget har uppgett att kompletteringsföreläggandet inte har kommit fram. Enbart ett påstående om att föreläggandet inte har kommit bolaget till

handa är i detta fall inte tillräckligt som bevisning för att bolaget har haft laga
förfall. Överklagandet ska alltså avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Johnny Herre, Dag Mattsson, Malin
Bonthon (referent), Eric M. Runesson och Stefan Reimer
Föredragande har varit justitiesekreteraren Karin Lundqvist